NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05105

PURIM TSU DER SUDE

Mendl Elkin

Permanent preservation of this book was made possible
by Al Heller
in memory of
his loving parents, Barnet & Bertha Heller

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פּריוואַטע ביבליאָטעק
פון מענדל עלקין

מענדל עלקין

1. פּורים צו דער סעודה

אַ חסידיש בילד

2. אין פּאָדריאַד

אַ בילד פון אַלטן יידישן שטייגער

די מוזיק איז רעדאַקטירט און צוגעגרייט צום דרוק פון
מיכל געלבאַרט

אַרויסגעגעבן דורכן
בילדונגס־קאָמיטעט פון אַרבעטער־רינג
ניו־יאָרק, 1949

1. AT THE PURIM FEAST
PURIM ZU DER SOODE

2. IN THE MATZO BAKERY
IN PODRAD

By

MANDEL ELKIN

Copyright, 1949, by
Farlag Workmen's Circle of the
Educational Committee of the Workmen's Circle
175 E. Broadway, New York 2, N. Y.

Printed in the U. S. A. by
The Shoulson Press, New York
255

פורים צו דער סעודה

(א חסידיש בילד)

פּורים צו דער סעודה

(אַ חסידיש בילד)

●

באַטייליקן זיך:

רב אלחנן, באַלעבאָס. אַ חסיד
רב שלמה, אַ חסיד, אַ ווייצלינג
זלמן-חיים
אײַזיק-מאיר
אברם-ירמיה, אַ חזן
שרגא, אַ בעל-שחרית
ערשטער ייִד
צווייטער ייִד
רחל-לאה, באַלעבאָסטע
ממוכן
אחשורש
מרדכי
אַ דינער

פּורים-שפּילער. אַלע אין אויסגעקערטע קאַפּאָטעס, מיט פאַרביקע פּאַפּירענע היט־לען אויף די קעפּ און מיט הילצערנע שווערדלעך אויף שטירקלעך. ביי אַחשורשן — אַ פּאַפּירענע קרוין אויפן קאָפּ.

ייִנגלעך מיט קאַלאַקאָטקעס און גראַגערס

(אַ שיין געדעקטער טיש מיט משקאות און פאַרבייסן. אַ טראַדיציאָנעלע קיטקע, אַ שיסל אַרבעס. אַלע, חוץ די פורים־שפּילער, וועלכע קומען שפּעטער, זיצן ביים טיש צו דער סעודה. אַלע גוט אויפגעלייגט. רחל־לאה זיצט ביים עק טיש און קוקט זיך צו מיט הנאה. די יינגלעך זיינען פאַרנומען אָן אַ זייט מיט זייערע גראָגער ענינים. ווען דער פאָרהאַנג גייט אויף זינגט מען:)

מוזיק נום. 1.

פורים אַליין
קומט צוגיין,
פאַרגעסט זשע אַלע יסורים.
טאַנצט, קינדער,
יעדערער באַזונדער
לכבוד דעם הייליקן פורים (ביס)

דאָס איז קלאָר
ווי אַ האָר,
אַז המן האָט געהאַט אַ מפּלה,
און מרדכי היהודי
ט׳געפראַוועט די סעודה
ואת המן על העץ תלו (ביס)

ווער עם לאַכט
און חוזק מאַכט
פון דעם שיינעם פורים,
יענער וועט טאַקע
געניסן אַ מכה
און ט׳האָבן גרויסע יסורים (ביס)

רב אלחנן: עפּעס אומעטיק זינגט זיך, יידן, מרה שחורהדיק. משמעות אַז עס איז נאָך ווייט פון עד דלא ידעי... הא? וואָס?

הכלל — נעמט צו ביסלעך, נעמט, איך בעט אײַך, זײַט זיך נוקם אָן המן בן המדתא, ימח שמו

(יינגלעך דערהערן די ווערטער „המן בן המדתא" — הויבן זיי אָן גראַגערן)

אַט אַזוי, קונדסים, רעכט אויף אים, אויפן צורר, גיט אים קלעפּ און וואָס מער איז בעסער.

רב שלמה: גערעכט, רב אלחנן. אַנו, רב אײַזיק-מאיר, גיסט אָן, זײַט מוחל, איר זיצט נעענטער.

(מע גיסט אָן, מע מאַכט לחיים און אברם־ירמיה הויב אָן אַ ניגון און אַלע כאַפּן אונטער)

מוזיק נומ. 2.

צווייטער ייִד (שטאַמלט): זאָגט מיר, רב אלחנן, איך בעט אײַך, וואָס איז דאָס אַזוינס אַדעלעיאַדע? שוין אַ האַלב לעבן אָפּגעלעבט און איך ווייס נאָר, אַז עס איז אַ מצווה צו נעמען אַביסל משקה, אָבער וואָס דער אַדעלעיאַדע מיינט ווייס איך ניט.

רב אלחנן: ע... פע... ביסטו דאָך גאָר, מחילה, אַ מתנגד. רב שלמה, זאָגט אים וואָס איז דאָס אַזוינס עד דלא ידעי.

רב שלמה: מהיכא תיתי, מחזיר למוטב זײַן אַמתנגד — זייער רעכט. טאַ הערט זשע, מתנגד: אָרור המן און ברוך מרדכי איז די זעלבע גמטריא, — אַזוי האַלטן מיר. אַנדערע זאָגן, אַז עס איז אַ נפקה מינה אין איינם, איז דאָ אָבער אַן עצה דערביי, — מע דאַרף שטאַרקער אַביסל קוועטשן דעם אַלעף פון אָרור וועט זײַן צוויי זאַכן: אי די קללה וועט זײַן שטאַרקער פאַר המנען און אי דער חשבון וועט שטימען... פאַרשטאַנען? הייסט עס, אַז מע דאַרף טרינקען אַזויפיל, ביז מע זאָל ניט מבחין זײַן דעם אונטערשייד פון דער גמטריא. אַט דאָס הייסט עד דלא ידעי. פאַרשטאַנען?

ערשטער ייִד: אַ וואַ, אַ וואַ! אַן אײַנפאַל, כ'לעבן.

צווייטער ייִד (שטאַמלט): א־א־אויב אַ־אַ־אַזוי, דאַ־אַרף מען דאַ־אַ־אַך נעמען אַ ביסל בראַנפן...

רב אלחנן: נעמט טאַקע, נעמט. און זאָל זײַן לחיים ולשלום און זאָגט טאַקע אַ ניגון אויך. רחל־לאה, זאָלסט מיר געזונט זײַן, גיב עפּעס פאַרבײַסן.

רחל־לאה: תיכף.

(אַפּ. קומט באַלד צוריק מיט פאַרבייסנס. מע טרינקט און מע הויבט אָן זינגען)

מוזיק נומ. 3.

הײַנט איז פּורים, ברידער,
ס׳איז דער יום־טוב גרויס.
לאָמיר זינגען לידער
און גײן פון הויז צו הויז.

לאַך, מרדכי׳לע, לאַך,
אַ יום־טוב׳ל מאַך.
קינדס־קינדער געדענקען דעם נס.
זינגט, ברידערלעך, זינגט,
טאַנצט פרײלעך און שפּרינגט,
דעם טײַערן טאָג ניט פאַרגעסט.

המן איז אַ רשע,
דאָס ווײסט אַ יעדער ייד.
אָבער גאָט, נישקשה,

שווײַגט דעם רשע ניט.
וואַרט, המנקע, וואַרט,
דו זײַ ניט גענאַרט,
אַ נס האָט געטאָן מיט אונדז גאָט.
זינגט, קינדערלעך, זינגט,
טאַנצט פרײלעך און שפּרינגט,
מאַכט, קינדערלעך, גרעסער די ראָד...

(קינדער־טאַנץ. עלטערע פּאַטשן צו)

רב שלמה: נו, רב אברם־ירמיה, וואָס שווײַגט איר עפּעס? ס׳טײַטש! פאַר אַ חזן איז אפשר פּורים טאַקע ניט קײן גרויסער יום־טוב, אָבער דאַך, יידן זײַנען זיך משמח, טאָ זאָגט עפּעס.

אַלע: זאָגט, זאָגט, רב אברם־ירמיה!

רב אברם־ירמיה: מילא, אַז אַלע זאָגן שכור, מוז מען גײן שלאָפן. זאָלט איר זשע אָבער אַלע אונטערהעלפן.

מוזיק נומ. 4.

אַלע: אדרבה, אדרבה...

(ער הויבט אָן דאָס ליד „אונדזער רביניו" — נומ. 4 — אַלע כאַפּן אונטער. אַז מע ענדיקט דאָס ליד, בעט דער עולם ער זאָל זינגען נאָך עפּעס. זינגט ער אַליין)

מוזיק נומ. 5.

דער אויבערשטער איז דער מחותן,
די תורה איז די כלה,
משה רבינו איז דער שדכן געווען.
דער אָרימער ישראליק
איז דער חתן דער שײנער.
אויף דעם הײליקן באַרג סיני
איז די תנאים געווען.
ס׳פליען ײדעלעך, זינגען לידעלעך,
יעדער שרײַט באַזונדער,
חתנם צד! כלהם צד!
מזל טוב, מזל טוב!

ערשטער ײד: אַ וואַ, אַ וואַ! אַן אײַנפאַל כ׳לעבן...

רב אלחנן: אָט אַזוי, נאָר לעבעדיקער, אַביסל מער התלהבות. גוואַלד, וואו איז נעלם געוואָרן דער ברען? ניטאָ, ניט געוואָרן. מע דערצײלט אויף רב חײם וויטאַל, נשמתו עדן, אַז בשעת ער פלעגט זינגען „שושנת יעקב״ און קומען צום פסוק „וגם חרבונה זכור לטוב״ פלעגט ער זיך לאָזן אין אַ ריקודל מיט אַזאַ התלהבות, אַז אַלע פלעגן זיך לאָזן מיט אים טאַנצן. און איצט איז גאָרנישט, ווי מיט יענעם מתנגד: — אַ גאַנץ יאָר שכור, פורים ניכטער.

רב זלמן־חײם: אײ, טאַקע, דערצײלט זשע, רב אלחנן, די מעשה מיט דעם שנײַדער דעם מתנגד. עס איז אַ מעשה־נורא, דער־צײלט, וועלן זײ פאַרשטײן וואָס עס מײנט אַ גאַנץ יאָר שכור, פורים ניכטער.

אַלע: דערצײלט, דערצײלט, רב אלחנן!

רב אלחנן: וואָס איז די פעולה? ס׳ט דען העלפן? נו, גוט. כ׳וועל דערצײלן. ס׳איז אַזאַ מעשה: אין אַ קלײן שטעטל אין פוילן האָט געוואוינט אַ רבי. געווען איז ער אַ גרויסער אָרעמאַן. און ס׳איז בײַ אים אַ מנהג געווען, אַז אויף פורים פלעגן זיך צו־נויפפאָרן צו אים אַלע זײַנע חסידים פון סביבה צו דער סעודה. די סעודה האָט זיך געלאָזט הערן אין גאַנצן געגנט. מע פלעגט דאָרט הוליען ביז ראש חודש ניסן. די מצווה פון שלוח־מנות ומתנות לאביונים איז דאָרט אויסגעפירט געוואָרן מיט דער ברײ־טער האַנט. חסידים פלעגן דערצײלן פון דער סעודה נסים ונפלאות. אין אַ דערבײַאיק שטעטל האָט געוואוינט אַ שנײַדער,

זייער אַן ערלעכער ייד, נאָר אַ מתנגד. האָט זיך אים אַמאָל פאַר־גלוסט זען, וואָס איז דאָס דאָרט פאַר אַזאַ סעודה ביים דעם רבין. באַשליסט ער צו גיין אין אַנדערן שטעטל בייצוואוווינען די סעודה. דערביי האָט ער זיך מישב געווען, ווי אַ מתנגד איז, אָפּצוטאָן אַ שפּיצל, נעמלעך: דערלאַנגען דעם רבין שלוח מנות אַ פּוסטן טעלער און זען וואָס פון דעם וועט זיין. כך הוה. דער שניידער איז געקומען צום רבין. דער רבי האָט אים, נאַטיר־לעך, גלייך באַמערקט, געגעבן אים שלום, געפרעגט כלומרשט פון וואַנען ער קומט און שטיל צוגעגעבן: ד' ישמרך מכל רע... עולם, קיין עין־הרע, איז געווען כחול הים; טישן געדעקט מיט כל־טוב: פישן, פליישן, משקאות אַלערליי און ווייַנען די בעסטע. פאַר דער סעודה האָט מען אָנגעהייבן טראָגן דעם רבין שלוח־מנות, — ווער מזומן אַ פיינע אַפּותיקי, ווער גאָלד און זילבער, ווער וויינען, פירות וכדומה. ווילט זיך דעם שניידער גיין דער־לאַנגען דעם רבין אַ ליידיק טעלער — זען וואָס וועט זיין — קען ער זיך פון אָרט ניט רירן. אַ מאָל און צוויי — ער קען ניט אויפ־שטיין. לאָזט ער אָפּ די מחשבה. דערווייל איז געוואָרן שפּעט־לעך, מע האָט זיך געזעצט צו דער סעודה און דער עולם האָט געמאַכט לחיים כדבעי, עד דלא ידעי, און דער שניידער מער פאַר אַלע, אַזוי ווייט אַז ער איז גוט שכור געוואָרן. מיט אַמאָל כאַפּט ער זיך אַ שכורער אַרויס פון טיש, נעמט אַ טעלער, דעקט עס צו מיט אַ טיכל און לאָזט זיך גיין צום רבין. ווי נאָר ער איז צוגעגאַנגען צו אים און האָט אויסגעשטרעקט די האַנט, האָט דער רבי אַ קוק געטאָן אויף אים, איז יענער געפאַלן אויף דער ערד חלשות. ס'איז געוואָרן אַ טומל, אַ לויפעריי. האָט דער רבי געהייסן אָפּטראָגן דעם יידן אויף זיין אכסניה און די סעודה זאָל געפּראַוועט ווערן ווייטער, היה כלא היה. קורץ, — דער שניידער איז נעבעך געלעגן קראַנק אין גרוים היץ מער ווי אַ חודש, ער איז געווען ממש נוטה למות. מיט אַמאָל איז אַריינ־געקומען צו אים דער רבי מבקר חולה זיין און האָט אים געזאָגט בזה הלשון: „קינד מיינס, מע טאָר גאָט ברוך הוא כביכול קיין נסיונות ניט שטעלן. מער זאָלסטו עס ניט טאָן. דו וועסט אם ירצה השם געזונט ווערן, נאָר עס איז אַרויס אויף דיר אַ גזר, אַן עונש: — דו זאָלסט אַ גאַנץ יאָר זיין שכור און פּורים ניכ־טער. אָפּגעזאָגט, איז דער רבי אַוועק. אין עטלעכע טעג אַרום

איז דער שנײַדער געזונט געוואָרן און איז, פֿאַרשטײַט זיך, געוואָרן אַ חסיד, נאָר ער פֿלעגט, רחמנא לצלן, אַ גאַנץ יאָר זײַן שכּור, געטרונקען, חוץ פּורים. פּורים פֿלעגט ער זײַן בײַם רבין און קײן טראָפּן משקה צום מויל ניט נעמען. אָט דאָס איז די מעשה. והמבין יבין...

ערשטער ייד: אַ וואָ, אַ וואָ! אַן אײַנפֿאַל, כ'לעבן!

שטימען: פּלאי פּלאים!

צווייטער ייד (שטאַמלט)**:** אויב אַזוי, דאַרף מען דאָך טאַקע נעמען אַ ביסל משקה!

שטימען: אַוודאי, אַוודאי, געוויס דאַרף מען נעמען.

(מע טרינקט לחיים)

אײַזיק מאיר: דער קאַידאַנאָווער וואָלט ניט דערלאָזן דעם שנײַדער נכשל ווערן, ער וואָלט אים באַצײַטנס געוואָרנט.

רב שלמה: ביסט אַ טיפּוש, אײַזיק-מאיר. וואָס איז דער פּשט — ער וואָלט ניט דערלאָזן? דאָס איז דאָך טאַקע דער ענין פֿון נסיון. דער רבי האָט עס באַלד פֿאַרשטאַנען, אַז דאָס איז מבחינת נסיון און מע טאָר זיך אין וועג ניט שטעלן. דײַן קאַידאַנאָווער איז פּשוט ניט דערוואַקסן צו דער מדרגה.

אײַזיק-מאיר: רב שלמה, גאָט איז מיט אײַך! איר ווייסט וואָס און אויף וועמען איר רעדט? איר ווייסט וואָס רב אַרעלע, זכרונו לברכה, איז בכּוח געווען צו טאָן? — פֿאַר פֿיר הונדערט מײַל איז ער אַמאָל צופֿוס געקומען אין אַ דאָרף צו אַ ברית, ווײַל ער האָט געוואוסט, אַז דאָרט פֿעלט אַ צענטער צו אַ מנין. ווי רעדט עס אַ ייד אַזוינס? עס איז הפקר אַ וועלט, חלילה?

רב אלחנן: שאַ-אַ שאַ-אַ! אלו ואלו דברי אלקים חיים. בייזערט זיך ניט, קריגט זיך ניט. הלוואַי וואָלטן מיר געהאַט אַ סך אַזעלכע ווי רב אַרעלע. ס'אַ דאגה, זכותם יגן עלינו. זאָל בעסער רב שרגא זאָגן אַ ניגון און טאַקע אַ פֿרײלעכס.

רב שלמה (מיט קאַטאָוועס)**:** רב שרגא איז דאָך אַ בעל-שחרית, קען ער אין אָוונט ניט זינגען, האַ? וואָס?

(אַלע לאַכן)

פֿונדעסטוועגן פּרוּווט, רב שרגא.

שרגא: מילא, לאָמיך פּרוּוון זײַן אַ בעל מעריב.

(ער זינגט)

פּראָזאַמע ביבליאָטעק
פֿון מענדל עלקין

מוזיק נומ. 6.

בין איך מיר אַ חסידל אַ פריילעכע בריה,
בין איך מיר אַ חסידל גאָר אָן אַ פניה,
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האָפּ-טשיק, טשאַק.

באָרוועס גיי איך אום, צעריסן
און אין שטוב איז ניטאָ קיין ביסן.
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האָפּ-טשיק, טשאַק.

דורך אין לאַטעס ז'מיין קאַפּאָטע
און אין שטוב איז פול מיט בלאָטע,
בין איך מיר אַ חסידל אַ חסידאַק,
און איך מאַך מיר האָפּ-טשיק, טשאַק.

פורים צו דער סעודה איז זייער פריילעך,
איך פּראַווע מיר די סעודה כיד המלך.
מיין ווייב צעשרייט זיך גאַנץ געשמאַק,
און איך מאַך מיר האָפּ-טשיק, טשאַק.

(אַלע פּאַטשן בראַוואָ. מיט אַמאָל עפנט זיך די טיר און עס קומט אַריין משה-יאָשע דער שניידער מיט נאָך צוויי, אויסגעפּוצט ווי פּורים-שפּילער. דאָס זיינען אחשורש, ממוכן און אַ דינער. אַלע מיט פלאַקסענע בערד צוגעבונדן און אָנגעטאָן ווי באַשריבן)

ממוכן: גוט יום-טוב! גוט יום-טוב! אָ, דאַ האַלט דאָך טאַקע אין רעכטן קנאַק!

(ער שפּרינגט אויף איין פוס. די יינגלעך גראַגערן)

שטיל, קונדסים!

בין איך מיר ממוכן פון די אחשתרנים,
נאָך גאָר אַ יונגער הער, — דאָס זעט איר אין מיין פּנים;
אויף איין פוס טו איך טאָן שפּרינגען
און אויף מיין זיסער שטימע טו איך זינגען.

אחשורש:

(זעצט זיך ווי אַ קיסר, לעבן אים דער דינער מיטן שווערד)

זאָג, מיין ליבער קנעכט, ממוכן,
וואָס ביסטו געקומען אהער צו קריכן?

ממוכן:

זאָל דער קיניג אחשורש קוקן
ווי מע וויל פאַר המנען ניט בוקן.

אחשורש:

וועט טוט עס ווידערשפעניקן מײַנע ווערטער
וואָס איך האָב באַפֿעלן אין אַלע ערטער?

ממוכן:

אַ פאַרפלוכטער יודע, ער טוט שבת האַלטן,
די קאַפּאָטע איז בײַ אים הינטן ניט צעשפּאָלטן,
אויפן אַכטן טאָג טוט ער די קינדער צו באַשנײַדן
ווי קענסטו אַזוינס אין דײַן קיניגרײַך גאָר לײַדן?

אחשורש:

אויב אַזוי, זאָל מען דעם יודע אהער טאָן ברענגען,
מיר וועלן אים אויף אַ הויכן בוים טאָן אויפהענגען.

ממוכן:

(אין טיר)

אַרײַן, אַרײַן
ברודער, מרדכי, דו מײַן.

מרדכי:

(קומט אַרײַן הכנעהדיק)

איך בעט דיך קיניג זאָלסט באַפעלן
איך זאָל אין קורצן אַלץ דערציילן.

אחשורש:

(אין גרימצאָרן)

דערצייל!

מרדכי:

גרויסער קיניג פון הודו ביז כּוש,
איך בין אינגאַנצן אין דײַן רשות.
איך בין מרדכי בן יאָיר,
צום עזזאל טויג איך פאַר אַ שעיר,
קענסט מיך הענגען, קענסט מיך בראָטן,
יידן זאָל דאָס נאָר ניט שאַטן.
מע מאַכט אויף אונדז אומזיסטע מסירות,
— מיר זינגען פאַרן קיניג זמירות,
מיר בעטן אונדזער גאָט דעם גרויסן
ער זאָל שטראָפן אונדז ניט היזן.

אַז אָך און וויי צו אונדזער נאָמען
אויב אַ באַלעבאָס וועט ווערן המן...

אחשורש:
(מיט כעס)
דערוויַיז מיט עדות,
אַז איר באַהאַלט פון מיר קיין סודות!

מרדכי:
אברהם, יצחק זיַינען אונדזערע זיידעס
און תרי״ג מצוות זיַינען אונדזערע עדות.

אחשורש:
(גערירט)
לאָזט אים אָפּ!
איך שענק אים זיַין קאָפּ.
לאָזט אים אָפּ!
לאָזט אים אָפּ!

אַלע פּורים־שפּילער:
היַינט איז פּורים, מאָרגן איז אויס,
גיט אַ ביסל משקה און טריַיבט אונדז אַרויס!

(ממוכן טאַנצט אויף איין פוס. רב אלחנן איז מכבד מיט משקה. רחל־לאה גיט פאַרבייסן און עטלעכע מטבעות. די יינגלעך גראַגערן, קלאַפּן מיט די קאַלאַקאַטקעס. מיט אַ ברייטן „אַ גוטן יום־טוב״ גייען די פּורים־שפּילער אַוועק)

ערשטער ייִד: אַן איַינפאַל, כ׳לעבן.

רב אלחנן: וואָס זאָגט איר צו משה־יאַשען? אַ קונדס אַ ייִד. אָבער חברה האָט טאַקע פריילעכער געמאַכט.

צווייטער ייִד (שטאַמלט): אויב אַזוי, דאַרף מען דאָך נעמען אַ ביסעלע מ־מ־משקה...

רב שלמה: אַוודאי. און טאַקע עד דלא ידעי.

(מע טרינקט. שטימען: אַ ניגון! מע זינגט — מוזיק נומ. 7)

שטימען: אַ ריקודל! אַ ריקודל!

(מע מאַכט אַ רעדל. די קינדער זיינען די הויפּט טענצער און טומ־לער. רב שלמה פירט דעם רעדל. מען זינגט מוזיק נומ. 8. מע פּאַטשט צו מיט די הענט)

(פ אָ ר ה אַ נ ג)

8

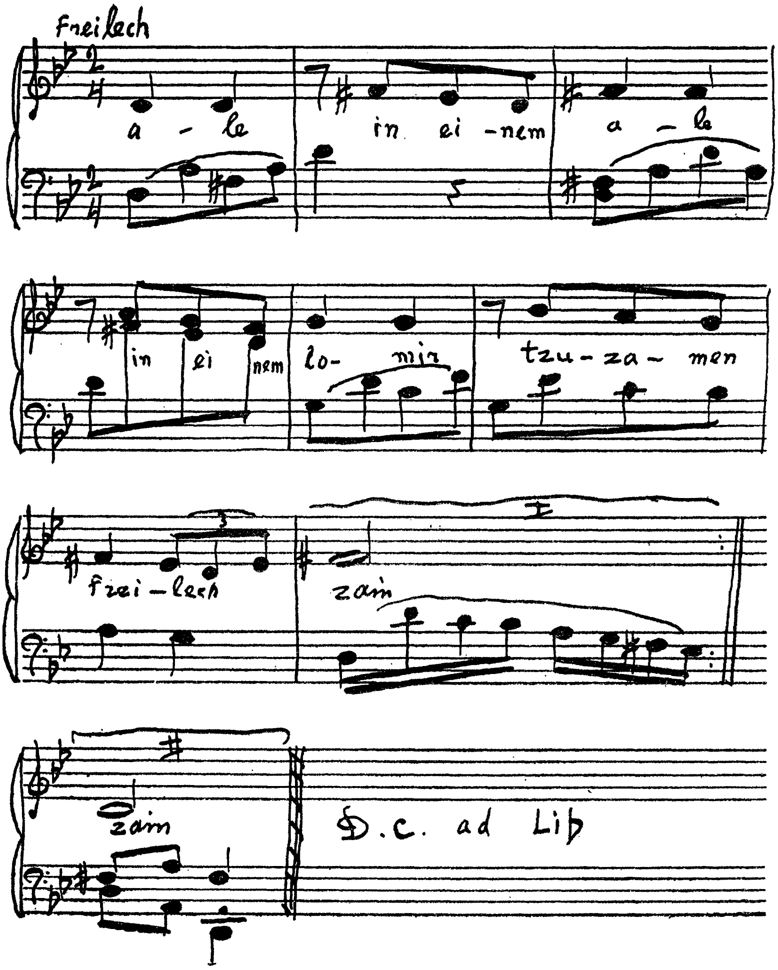
Freilech
a - le
in ei - nem
a - le
in ei nem
lo- mir
tzu - za - men
frei - lech
zain
zain
D.C. ad Lib

7

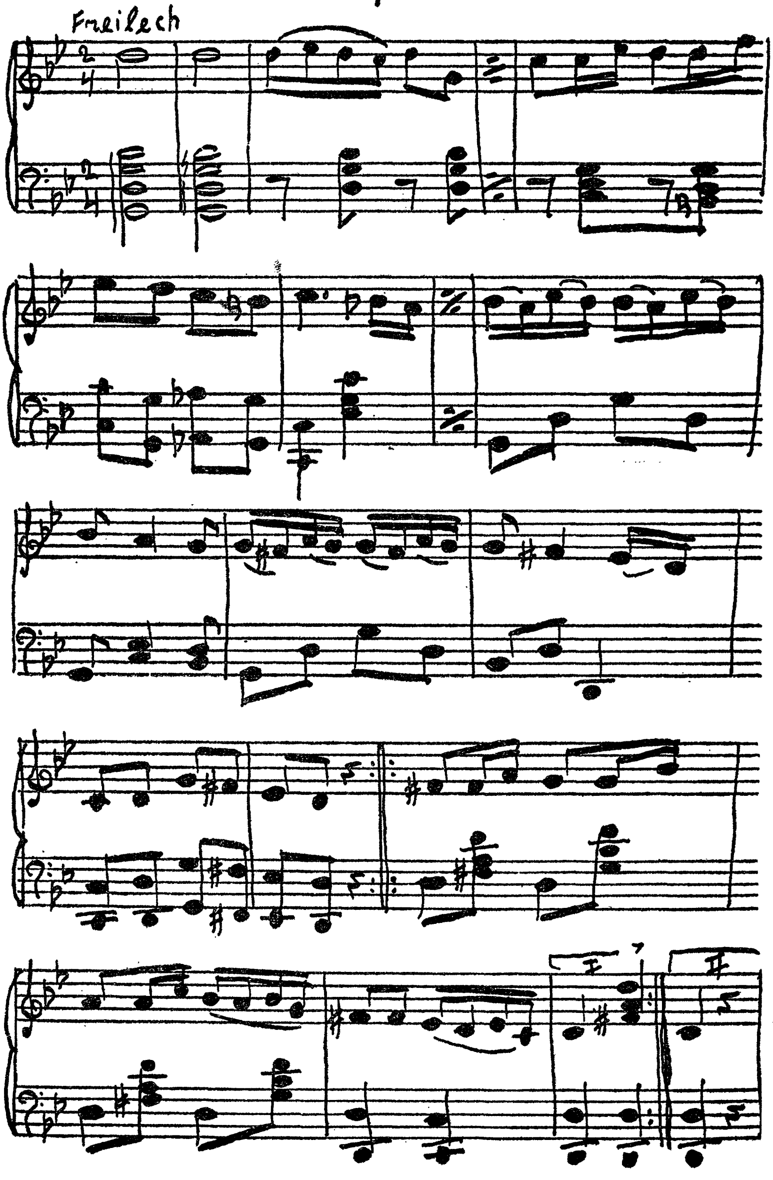

6.

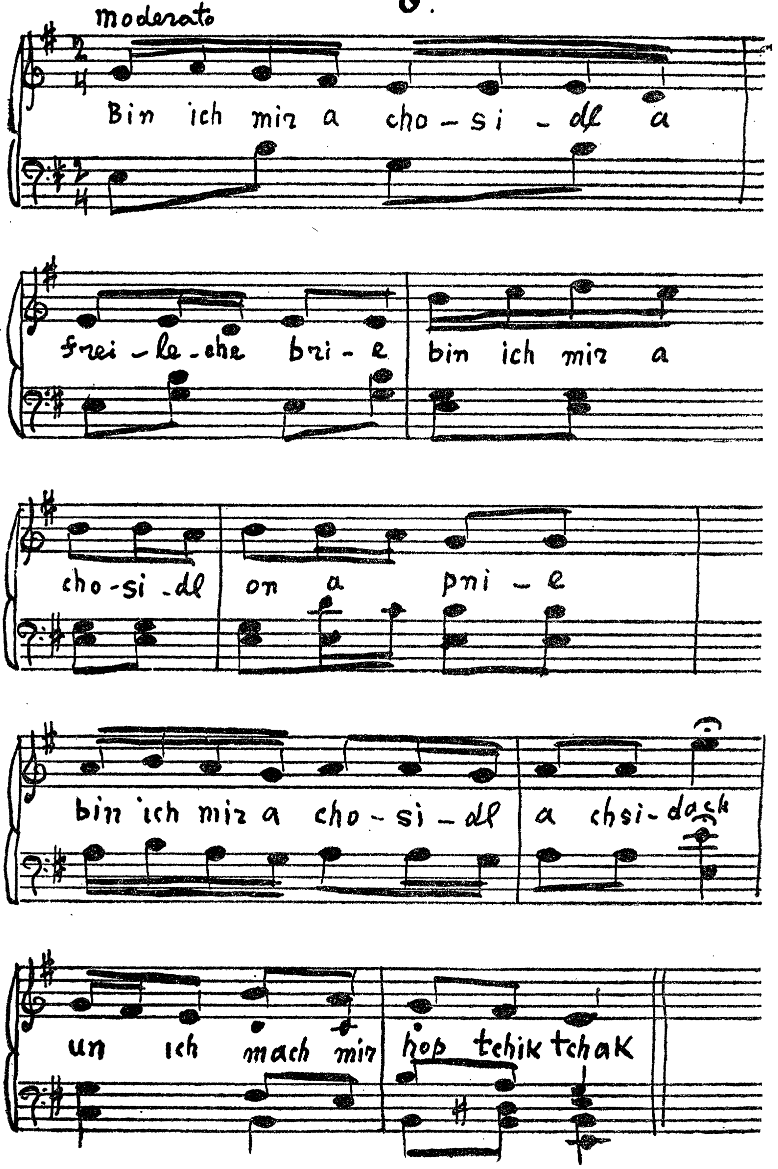
Moderato
Bin ich mir a cho-si-dl a
frei-le-che bri-e bin ich mir a
cho-si-dl on a pri-e
bin ich mir a cho-si-dl a chsi-dack
un ich mach mir hop tchik tchak

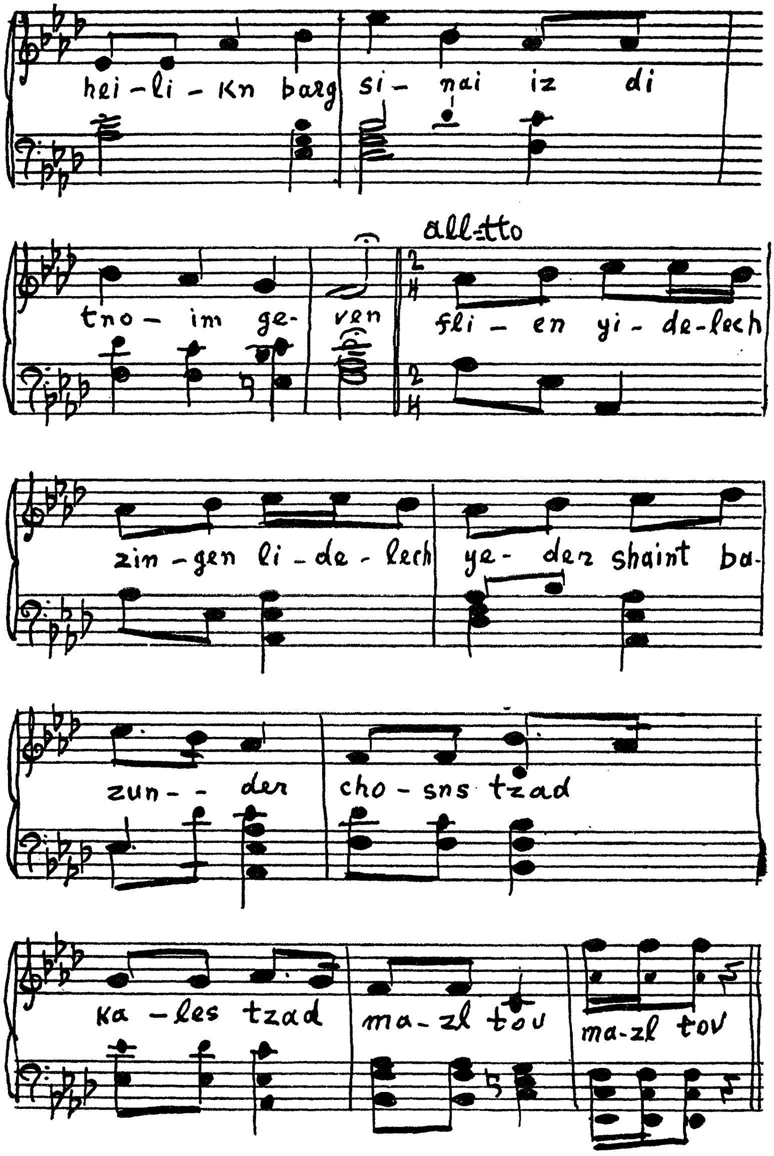
hei-li-kn barg si- nai iz di
tro- im ge- ven
all:tto
fli- en yi-de-lech
zin-gen li-de-lech ye- der shaint ba-
zun- - der cho-sns tzad
ka-les tzad ma-zl tov ma-zl tov

5

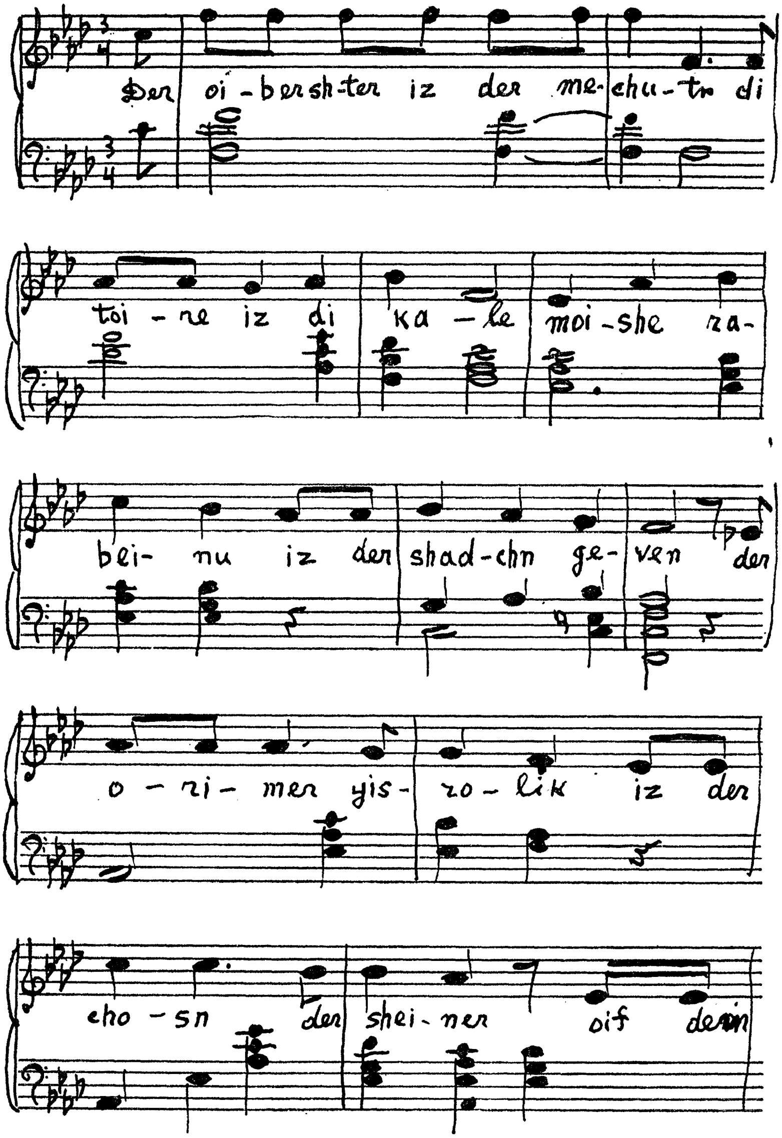
Der oi - ber sh - ter iz der me - chu - tn di
toi - ne iz di ka - le moi - she ra -
bei - nu iz der shad - chn ge - ven der
o - ri - mer yis - ro - lik iz der
cho - sn der shei - ner oif dem

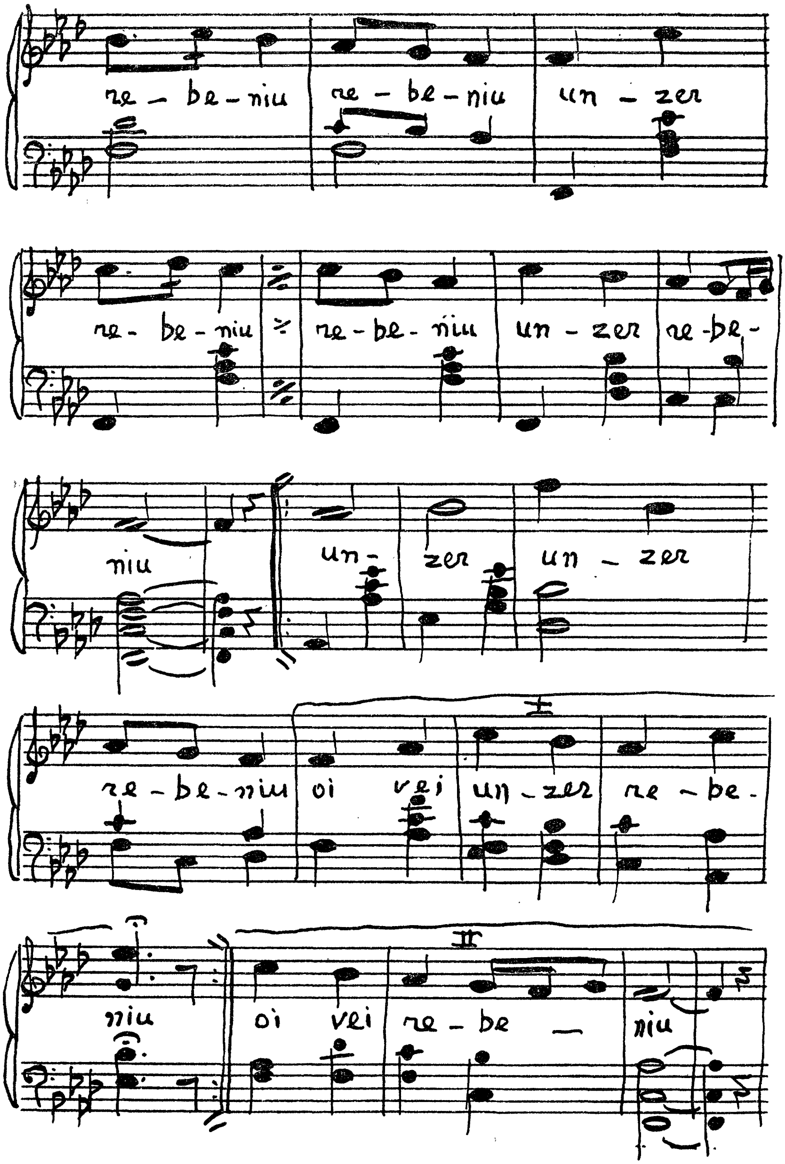
re - be - niu
re - be - niu
un - zer
re - be - niu
re - be - niu
un - zer
re - be -
niu
un - zer
un - zer
re - be - niu
oi vei
un - zer
re - be -
niu
oi vei
re - be -
niu

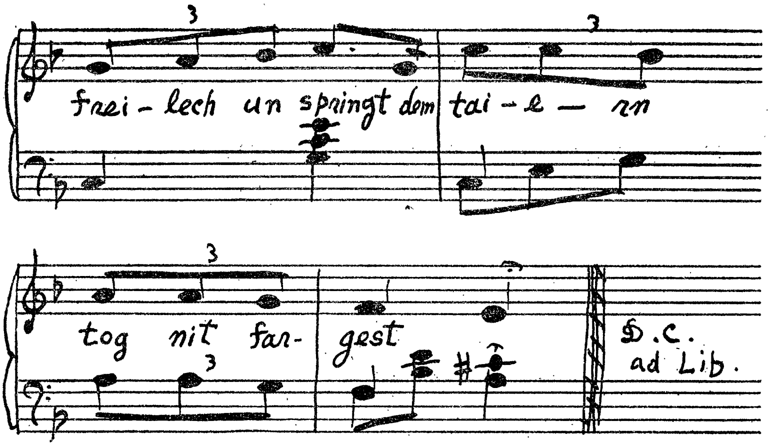
frei-lech un springt dem tai-e-rn
tog nit far-gest
D.C.
ad Lib.

4.

Moderato

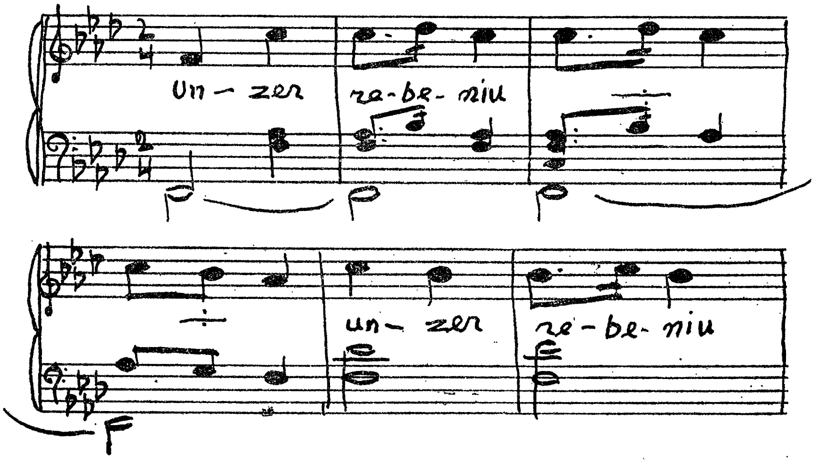
Un-zer re-be-niu
un-zer re-be-niu

3

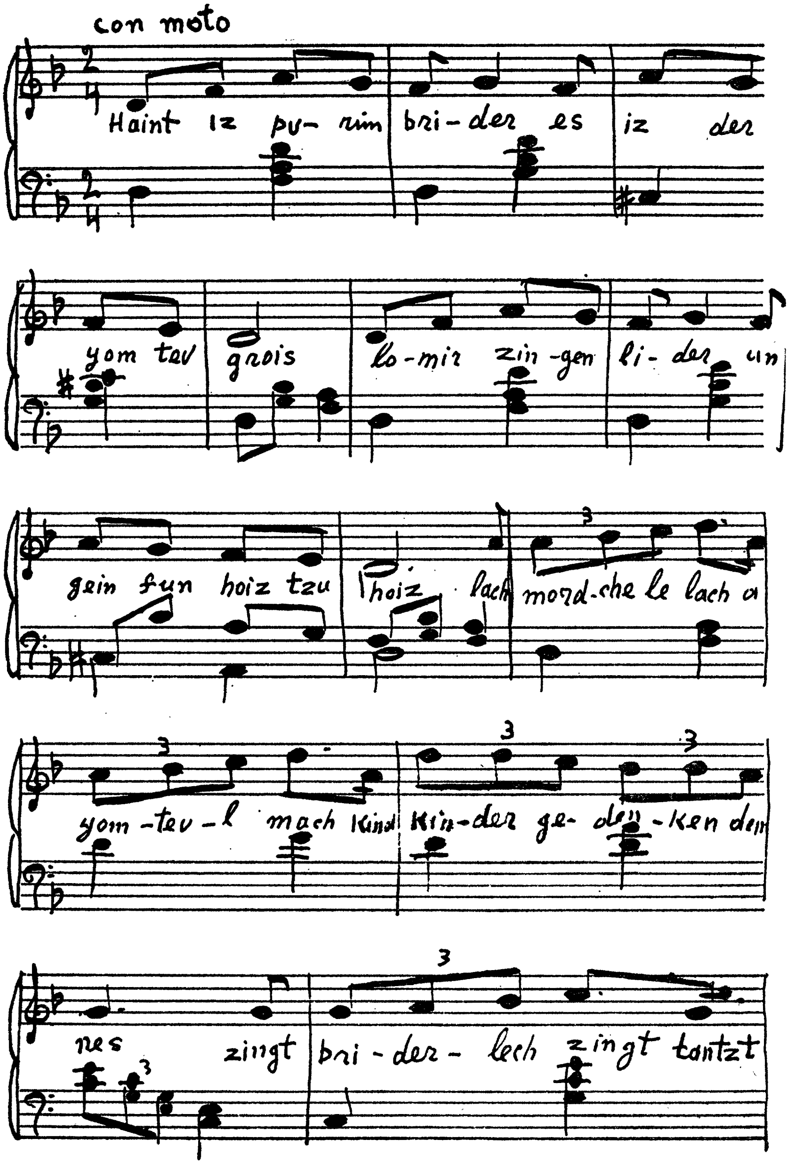
con moto
Haint iz pu- rim bri-der es iz der
yom tov grois lo-mir zin-gen li-der un
gein fun hoiz tzu hoiz lach mord-che le lach a
yom-tev-l mach Kind Kin-der ge- den-ken den
nes zingt bri-der-lech zingt tantzt

2.

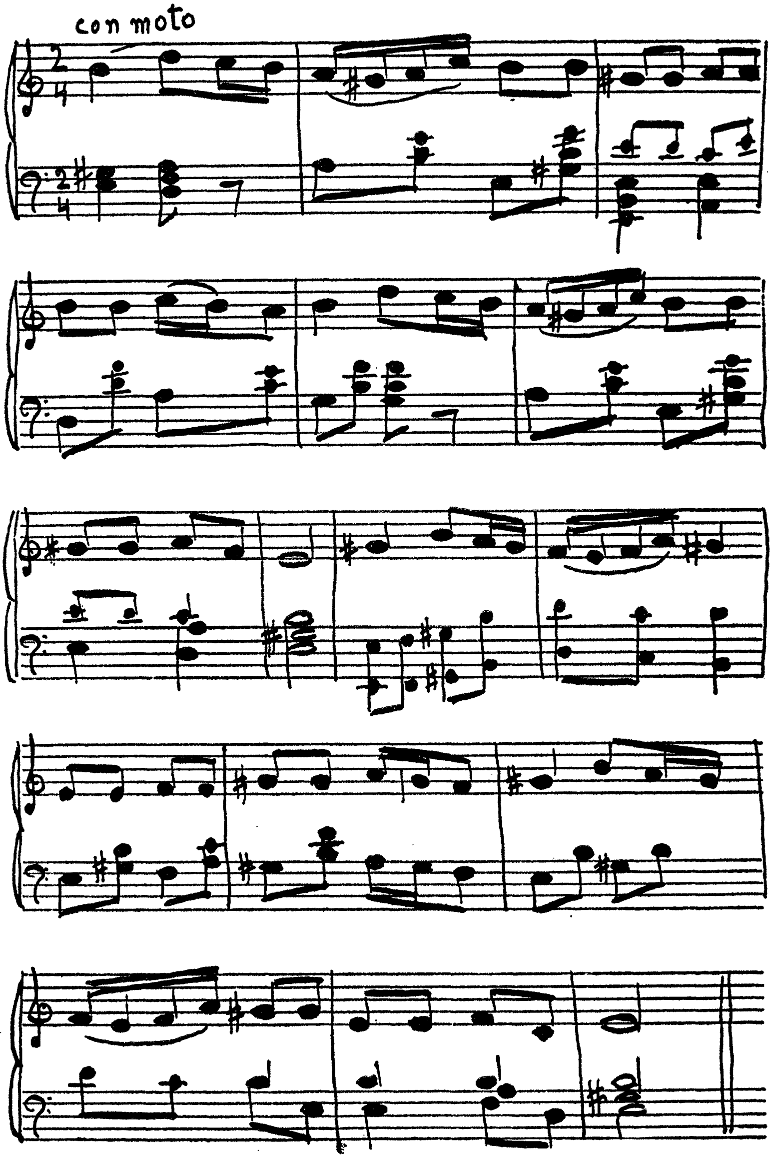

1.

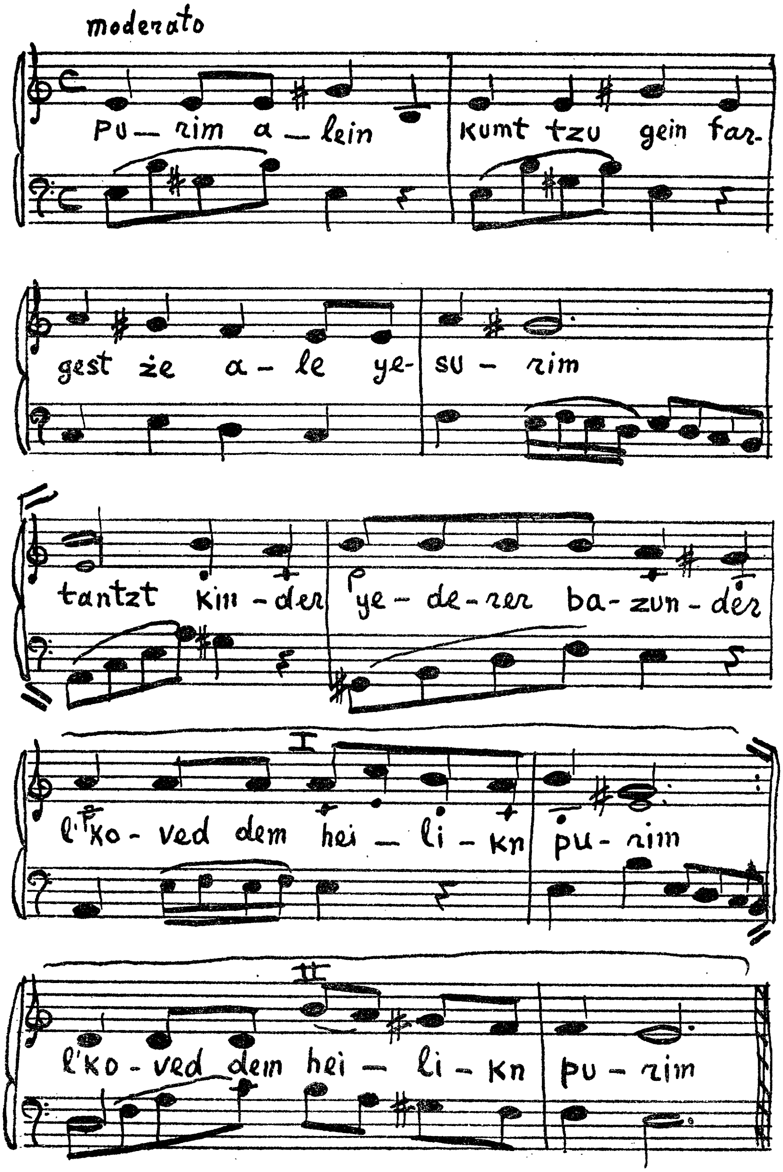

פריוואטע ביבליאטעק
פון מענדל עלקין

[illegible]
פֿון מענדל עלקין

אין פּאָדריאַד

(אַלטער ייִדישער שטייגער)

אין פּאַדריאַד*

(אַלטער יִידישער שטייגער)

●

פּאַרשוינען:

רב עזריאל, בעל הבית און משגיח
חיה-סאָשע, אַן עלטערע יִידענע, אַ משגיחטע פון גאָטס וועגן
דניאל, אַ זעצער, אַ גוואַלדיקער מנגן, דער עיקר אין חזנות
אפרים, אַ רעדלער, אַ וואוילער יונגערמאַן, האָט אויך ליב אונטערזינגען
שפרה, אַ קנעטערין
בײלקע, אַ מעל-שיטערן
צירל }
פרײדל } וועלגערקעס
חנהלע }
8-10 מיידלעך
פרומע-גאָלדע, אַ בעל הביתטע
ירוחם, אַ טרעגער מיט אַ קויש. ער טראָגט פאַנאַנדער מצה צו די בעלי בתים.

(אַלע לידער וואָס ווערן דאָ געזונגען, — דאַרפן זיין פאָלקס־לידער און אַרבעטער־לידער. דניאל זינגט בלויז חזנישע שטיקלעך)

* וואו מע באַקט מצה.

אַ בעקערײַ אין אַ פּריוואַטער הויז. אַ ברענענדיקער אויוון. אין ווינקל ביים אויוון — שטעקנס, לאָפּעטעס וכדומה, מכשירים פאַרן מצה באַקן. ביים אויוון שטייט דניאל דער זעצער, אַן אַ ראָק, בלויז אין אַ טלית־קטן, יאַרמולקע און פּאַנטאָפל. אין מיטן צימער שטייט אַ טיש מיט אַ בלעך און רעדל. אפרים מיט אַ רעדל אין האַנט שטייט לעבן טיש. ער איז אָן אַ ראָק, אין שטיוול און אין אַ היטל.

אין הינטערגרונט — אַ באַנק מיט אַ גרויסן בעקן, אין וועלכן מע קנעט מײַרעס. שפרה די קנעטערין טראָגט אַ גרויסן ווײַסן פאַרטעך און אויפן קאָפּ אַ ווײַס טיכל. לעבן באַנק שטייט אַ קליין טישל, אויפן טישל — מעל. ביילקע שטייט און וואַרט אויף באַפעלן.

אַרום די ווענט שטייען לאַנגע טישן, אויף וועלכע מע וועל־גערט מצות. אַלע וועלגערקעס טראָגן ווײַסע פאַרטעכער. אויף די קעפּ ווײַסע טיכלעך.

ווען עס גייט אויף דער פאָרהאַנג זינגען די וועלגערקעס אַ ליד, אַרבעטנדיק. אַז דאָס זינגען האַלט שוין ביים סוף, קומט אַרײַן ירוחם; שטייט, קוקט און הערט זיך צו, איז אויפגע־רעגט און אומרואיק.

מוזיק נומ. 1.

שלאָף ניט, דו אַרבעטער, האַלט פעסט דאָס שטילעכל
פלײַסיק צו אַרבעטן איז ניט קיין שפּילעכל.
דרײַ זיך גוט, דרײַ זיך גוט, רײַדעלע רײַדע,
קנעט אוים דאָס טײַגעלע — קנעט.

ירוחם: נו, וואָס וועט זײַן? ווי לאַנג וועל איך נאָך דאַרפן וואַרטן? שוין צוויי שעה ווי איך דריי מיך דאָ אַרום, אַרײַן און אַרויס, וואַרט אַלץ אויף די מצה און גאָר־נישט... וואָס בין איך עפּעס אַ קהלשער גױער? מײַן ווײַב און קינדער דאַרפן ניט אויף פּסח? אַ טאָג אַ גאַנצן דאָ פּוכניען פּאַר צוויי גילדן! אַ

מגפה אויף די בעלי־בתים מיט די פּאַדריאַטשיקעס אין אײנעם...

עזריאל (בײזוערט זיך): שאַ, דו, גראָבער יונג אײנער, וואָס האָסטו זיך אַזוי צעשריען, וואָס? חמור דו! מע איז דיר מחויב? קאָנסט נישט וואַרטן — דאַרף מען ניט. קײנער האָט דיר ניט געהײסן קומען מיט דרײַ שעה פריער...

ירוחם: איך בין נישט געגאַנגען אַלײן, מע האָט מיך געשיקט.

עזריאל: טאָ גײ צו דעם, וואָס האָט דיך געשיקט און טענה דאָרטן. גײ דיר געזונטערהײט, מע וועט דאָ אויסקומען אָן דיר. ס'ט געהערט אַ חוצפּה פון אַ ייִדן!...

חיה־פּעשע (מישט זיך אַרײַן): זאָלט איר געזונט זײַן, זאָל זײַן שטיל, איך בעט אײַך. די מײדלעך וועלן דערווײַל אין טומל חמצדיק מאַכן אַ טײגל. עס איז דאָך כרת יאָרן, ווײ איז מיר.

ירוחם: טאָ גיט מיר שוין מצה, גיט מיר! אַ טאָג, אַז איך וואַרט. איך קאָן שוין נישט מער.

(אויפגעבראַכט)

גײט צו אַלדי רוחות מיט די מצה, גײט...

(אָפּ)

רוחות מיט די מצה, גײט... (אָפּ)

עזריאל (שרײַט אין טיר): הער, דו, חכם מײַנער, ווי רופט מען דיך, ירוחם! קער זיך אום! וואָס ביסטו אַנטלאָפן, וואָס? גײ, ס'ט נעמען מצה. ס'ט געזען אַ ביסל. ווי ער האָט זיך דאָס צעשריען! אַ... גראָבער יונג אײנער, אַזאַ חוצפּה...

חיה־פּעשע: זאָלט איר געזונט זײַן, זאָל זײַן שטיל, איך בעט אײַך. מע וועט נאָך חלילה חמצדיק מאַכן אַ טײגל. עס איז דאָך כרת יאָרן — ווײ איז מיר...

ירוחם:

(קומט אַרײַן שוויגנדיק, הויבט אָן לייגן מצה אין קויש)

אויף אײַך, אַז מע זאָל ניט שרײַען, קאָן מען פּאַר אײַערע פּיס פאַלן און קײנעם וועט עס ניט אַרן. שרײַען... אין דער הײם אַ ווײַב מיט קלײנע קינדער, האַלב הונגעריקע, און דאָ שטײ אין דער וועלט אַרײַן און וואַרט... אַוודאי שרײַט מען... עס שרײַט זיך — שרײַט מען...

עזריאל: גוט, נו, ביסט גערעכט. זאָל שוין זײַן גענוג.

ירוחם (נעמט דעם קויש אויפן פּלײצע): אַ גוטן טאָג אײַך.

(אָפּ. שטיל. אַלע אַרבעטן. אייניקע מיידלעך קוקן נאָך ירוחמען)

ציריל (שטיל): ער איז נישט גערעכט, וואָס? אַ פּולע שטוב

מיט קלײנע קינדערלעך, קױן עין הרע, און ער דאַרף געשװאָלן װערן אַ גאַנצן טאָג פֿאַר צװײ גילדן.

אפֿרים: אװדאי איז ער גערעכט, װאָס דען, ער איז נישט גערעכט? עס אַרט דען אימעצן?...

דניאל: מײדלעך, מײדלעך, — ס'איז ניט אײַער עסק! זעט בעסער, װאָס איר טוט, — די מצה ברענט, ניט גלײַך געװעל־גערט, מע קאָן עס אין אױװן ניט אײַנהאַלטן.

(די מײדלעך װערן שטיל, װעלגערן װײטער)

אפֿרים! רעדלער מײַנער! עס בלעזלט, אָװאַ, װי עס בלעזלט. גערדיכטער, מאַך עס גערדיכטער. לײג צו די ידים דײַנע.

(ער נעמט אַרױס פֿון אױװן אַ צעברענטע מצה)

זעט נאָר, זעט נאָר, — װאָס זײַט איר דאָרט משוגע געװאָרן, שונאי ישראל, צי װאָס? רב עזריאל, זײַט מוחל, טוט נאָר אַ קוק, װאָס עס טוט זיך בײַ אײַך אין פֿאַדריאַד, — די מצה בלעזלט און ברענט, ניט אײַנצוהאַלטן עס אין אױװן.

עזריאל: נאַ!... עס איז טאַקע משוגע צו װערן. הערט נאָר, חברה, איך בעט אײַך נאָך אַ מאָל — טוט װי מענטשן, זעט, װאָס איר טוט. מע װעט דאָך אומגליקלעך מאַכן אַ װעלט, מע װעט זיך חלילה אָנעסן מיט חמץ.

חײַה־סאָשע: אָי, װײ איז מיר, ס'איז דאָך כרת יאָרן...

עזריאל: טומלט נישט, חײַה־סאָשע, גײט שױן געזונטערהײט מיט אײַערע כרת יאָרן... איר שטערט נאָר די אַרבעט.

מוזיק נומ. 2.

(חיה־סאָשע רוקט זיך אָפּ אָן אַ זײט. עס װערט שטיל. די אַרבעט גײט אָן. עס הערט זיך דאָס קלאַפּן פֿון די װעלגער־העלצלעך און דעם רעדל) דניאל הױבט אָן אונטערברומען אַ ניגון, קוקט אין אױװן אַרײַן. ער צעזינגט זיך אַלץ שטאַרקער מיט אַ שטיקל חזנות. אַלע שפּיצן זיך אָן און הערן צו. כבקרת רועה עדרו... פּלוצלונג כאַפּט ער זיך, אַז אַ מצה האָט זיך צוגעברענט)

דניאל: אָי, װײ, פֿאַרזונגען זיך... צוגעברענט אַ מצה. אָװאַ..

(שטילע פּױזע. די אַרבעט גײט אָן װײטער)

שפֿרה: בײלקע, בײלקע! װאוהין האָסטו זיך פֿאַרקוקט? װאו ביסטו? לײז די מײרע... גיב גיכער אַ ביסל מעל, עס װעט חמצדיק װערן די מײרע.

(בײלקע גיט מעל)

חײַה־סאָשע: אָי װײ איז מיר, כרת יאָרן...

אפרים: אָ, איר זײַט שױן װידער דאָ מיט אײַער כרת יאָרן, חײַה־סאָשינקע? װאָס האָט איר זיך אָנגעזעצט אױף דער װעלט מיט אײַער כרתן? איר װעט בײַ אַלעמען די יאָרן אָװעקנעמען און מע װעט פּסח נישט דערלעבן! ט׳זײַן אַרױסגעװאָרפן אונדזער אַרבעט מיטן באַקן מצה...

(מײדלעך צעלאַכן זיך. חיה־סאָשע װערט שטיל. די אַרבעט װערט פֿאַרגעזעצט שטיל. שפּרה, קנעטנדיק דעם בעקן טײג, הױבט אָן זינגען, צוערשט שטיל, שפּעטער שטאַרקער. דאָס ליד איז אַ טרױ־עריקס. די מײדלעך הערן זיך צו. זי ענדיקט דאָס ליד. שװערער אײַנדרוק. פּױזע)

מוזיק נומ. 3.

די װעלט איז דאָך קײַלעכדיק, אַזױ װי אַ הינערש אײ,
פֿון דער װעלט אָװעקצוגײן איז דאָך אָך און װײ.

אפרים: װאָס איז מען עפּעס שטום געװאָרן מיט אַמאָל? ס׳איז אַ פּאָליציַימאַן געבאָרן געװאָרן? בײַ ציינע־מערען אין פּאַדריאַד הערט מען נישט אױף צו זינגען און דאָ איז װי אין אַ מתנגדישער שול... נו, מײדלעך, זינגט עפּעס, זינגט!

צירל: אַז די משגיחים בײזערן זיך... געהערט חײַה־סאָשען?...

עזריאל: װאָס איז שײַך די משגיחים? װאָס שטערן זײ אײַך? זינגט אײַך געזונטערהײט. נאָר װעלגערט גוט, גלײַך, די מצה זאָל ניט ברענען... בײלקע, כאַפּ זיך אַרױס און ברענג אַ פּאָר שטיקלעך גלאָז אָפּצושאָבן די װעלגער־העלצלעך, זײ קלעפּן זיך שױן צו די הענט...

חײַה־סאָשע: גיכער, בײלקע, גיכער, מײַן קינד. עס װעט נאָך חלילה חמצדיק װערן אַ מצה. ס׳איז דאָך כרת יאָרן, װײ איז מיר.

אפרים: שאַ, שמערל איז דאָ... חײַה־סאָשע מיט איר מוסר. (אַלע לאַכן)

נו, מײדלעך, איצט מעגט איר דאָך שױן זינגען, — רב עזריאל הײסט דאָך. אַנו, הױבט עפּעס אָן.

צירל: באַלד. פּרײדל־חנהלע, — הױבט אָן עפּעס.

(זינגען עפּעס אַ ליד, אָבער עס גײט אָן ענטוזיאַזם. ענדיקן)

מוזיק נומ. 4.

מיט אַ גאָלדענעם װײַזער.
װער עס האָט נאָר שולד אין אונדזער ליבע,

זאָל גײַן אין די הײַזער.
ר'האָט מיר געשיקט אַ זײַגער,

אפרים: אָט דאָס איז גאָר? אַ שמחה אויף דער באָבע. ס'ט געהערט אַ זינגען... פע, שעמט זיך. ווען איך בין געווען אַ מײַדל און דערצו נאָך אַ יונגע, אין אַנדערע יאָרן, פלעגט זיך מיר דער מויל ניט צומאַכן פון זינגען...

(אַלע לאַכן)

און דאָ... אָט האָסטו דיר די אַנדערע טעג יום-טוב, — שײַנע זינגערקעס, ניטאָ וואָס צו רעדן. טאָמער וואָלט איר געפּרוּווט נאָך אַ ליד און טאָקע לעבעדיקער, ניט ווי די פאַרשלאָפענע פליגן? נו-זשע, לאָזט זיך נישט בעטן, עס רעדלט זיך פרײַ-לעכער.

פרײַדל: ווי די ציגײַנער... עס ווילט זיך שוין עסן און ער מיטן זינגען... עס איז שוין צײַט עסן, מײַדלעך. עס חלשט דאָס האַרץ.

אפרים: מ'עט עסן, אַז די צײַט וועט קומען... זינג דער-ווײַל, פוילערקע, דו!...

(ער הויבט אָן אַ ליד. אַלע מיידלעך זינגען מיט)

מוזיק נומ. 5.

מיר זײַנען ניכטער, מיר זײַנען ניכטער,
טרוקן איז בײַ אונדז אין האַלדז.
גיט אַ ביסל משקה, גיט אַ ביסל משקה,
וועלן מיר טרינקען באַלד...

(דאָס זינגען ענדיקט זיך)

דניאל (שלעפּט אַרוים אַ מצה פון אויוון): אַ, אַ וואָזשנע מצה... אָט באַלד, קינדער, וועלן מיר ענדיקן פרומע-גאַלדעס מעל און מיר וועלן גײַן עסן. רב עזריאל, זײַט מוחל, טוט אַ קוק: עס איז נאָך דאָ אַ סך צו ענדיקן?

שפרה (ווען עזריאל איז אַרוים זען צי איז דאָ נאָך אַ סך מעל צו ענדיקן): באַלד, באַלד, קינדערלעך, אַ סוף. שוין ניט פיל געבליבן, אפשר אַ פינף מײַרעס, נישט מער.

עזריאל (קומט אַרײַן): שוין גאָר אַ קטנות געבליבן. אפשר אויף אַ פערטל שעה געבליבן צו זינגען... כ'מײַן צו באַקן...

(אַלע לאַכן)

צירל: אפרימטשע, זע נאָר, דו ווילסט עס גאָר ניט עסן? טאָ, פאַרוואָס זינגסטו עפּעס ניט? זײַ אויך אַ ציגײַנער...

שטימען: טאַקע, טאַקע, אפרימל...

אפרים: איך האָב מורא עס זאָל נישט בלעזלען די מצה. איך וועל כאַפּן אַ פּינצטערן סוף... רב דניאל, עס בלעזלט? וואָס? ער שווייַגט, איז אַ סימן, אַז עס איז גוט, קאָן מען טאַקע אַביסל ציגייַנערן...

דניאל: זע אָקאָרשט, רעדלער מייַנער, ווערסט זיך צעזינגען און ווערסט מאַכן אַ זה כפרתי צו פרומע־גאָלדעס מצה.

אפרים: נישקשה, רב דניאל, נישקשה, ס׳וועט זייַן גוט. נו, מייִדלעך, העלפט אונטער!

(ער זינגט אַ ליד. אַלע העלפן אונטער)

מוזיק נומ. 6.

און מיר זייַנען אַלע ברידער, אוי אוי, אַלע ברידער
און מיר זנגען שייִנע לידער, אוי, אוי, אוי!

עזריאל: וואָס זאָגסטו דיר צו אפרימען! איך האָב גאָר ניט געוואוסט פון זייַנע מעלות... בייַ מיר איז גאָר אַ פּאַדריאַד פון זינגער, בנאמנות. דו, דניאל, מאַכסט אויך גאָר ניט שלעכט, — איך האָב געהערט דייַן „יבוא אדיר.” ביסט דאָך אַ וואַשנער מנגן...

(די מיידלעך רעדן צווישן זיך עפּעס)

העי, מייִדלעך, קאַטשקעס, זאָל זייַן שטילער, איר וועט נאָך אין טומל חמצדיק מאַכן די מצה.

(חיה־סאָשע לויפט צו, וויל זאָגן איר פסוק, נאָר פאַרהאַקט זיך און ווערט אַנטשוויגן. די מיידלעך צעלאַכן זיך)

איך האָב אַמאָל געהערט רב לוי יִצחק באַרדיטשעווער, צי רב ניסן בעלזער, — כ׳געדענק ניט גוט, — האָט ער געזונגען „יבוא אדיר” איז געווען נשתומם צו ווערן, שמייִנער האָבן ממש גע־ווייִנט. אָט דאָס איז געווען אַ בעל מנגן, מע זעט שוין איצט גאָר ניט אַזעלכע.

דניאל: ווער קאָן זיך דאָס גלייַכן צו אַזוינע? — דאָס זייַנען דאָך געווען וועלט חזנים! און דער ווילנער בעל־הביתל איז וואָס? מאַגנאַטן פלעגן דאָך פאַלן פאַר אים! דעם גראַף פּאָ־טאָצקים אַ טאָכטער האָט זיך דאָך מגייר געווען צוליב אים און צוליב זייַן זינגען...

אפרים: נישקשה, רב דניאל, איר מאַכט ניט ערגער פון ווילנער בעל-הביתל. אדרבה, זינגט נאָך עפּעס.

(ער זינגט עפּעס אַ שטיקל חזנות)

מוזיק נומ. 7.

הבן יקיר לי אפרים...

עזריאל: זאָל שוין זײַן גענוג. מע דאַרף ענדיקן פרומע-גאָלדעס מעל און שפּעטער וועלן מיר שוין זינגען... איר האָט שוין פאַרגעסן דעם טרעגער מיט זײַן מענה לשון...

פרומע גאָלדע (קומט אַרײַן אין מיטן עזריאלס רייד): איך הער מע דערמאָנט מײַן נאָמען, בין איך צופרידן. איך האָף, אַז ניט צום שלעכטן. אַ גוט-מאָרגן אײַך אַלעמען.

(זי גייט צו די מיידלעך, קוקט ווי זיי וועלגערן, זי קוקט זיך צו ווי די קנעטערן מאַכט די מיירעס, ווי דער רעדלער רעדלט און גייט דאַן צו צום אויוון)

ע... ע... רב דניאל, עס ברענט דאָך די מצה. אײַ ווײ, זעט, וואָס איר טוט, — העלפּט מצה אַוודאי פאַרברענט... כ'האָב גאָר ניט געזען — וואָס ירוחם האָט געבראַכט. יענע אויך אַזוינע? ווײ איז מיר, איך וועל דאָך בלײַבן אָן מצה. רב עזריאל, וואָס מײנט איר זיך, איך וועל עס שווײַגן?

עזריאל: שאַ-אַ! וואָס איז, וואָס? וואָס בײזערט איר זיך, גאָט איז מיט אײַך, פרומע-גאָלדע!

דניאל: פרומע-גאָלדע וויל זיך מסתמא אויסדרײען פון געבן די מדלעך אויף נים, שרײַט זי, טשעפּעט זי זיך.

גאָלדען) וואו איז צעברענטע מצה, וואו? וואָס שרײַט איר וואָס?

צירל: פע, פרומע-גאָלדע, דאָס איז ניט שיין, גאָר צעדרייען אונדזער נים-געלט. מיר מיען זיך פאַר אײַערט וועגן. פּרוּווט נאָר ניט געבן קײן נים-געלט, — וועלן מיר אײַך אײַער מצה ניט אַרויסגעבן...

(מיידלעך לאַכן)

פרומע-גאָלדע: זע נאָר ווי מע איז דאָס אָנגעפאַלן אויף מיר! זײ זײַנען נאָך געערכט... איך זאָג אײַך, רב עזריאל, איר זאָלט אַכטונג געבן די מצה זאָל ניט ברענען. און איר, מײדלעך, האָט קײן עגמת-נפש ניט, שרעקט אײַך ניט, — אײַערס וועל איך אָפּגעבן. באַלד שיק איך ירוחמען נאָך די מצה, וועט

ער אײַך ברענגען אײַער נים-געלט. אַ גוטן טאָג און אַ כשרן פסח. (אָפּ)

חיה־סאָשע: אמן!

אפרים: אַ מענה לשון אַביסל, קיין עין הרע ניט...

דניאל: פון די געראָטענע בעל-הביתטעס, וואָס גייען תמיד אַרום מיט פאַרשליומפּערטע קליידלעך און מיט אַ מויל אויף שרויפן...

צירל: אויף איר האָט מען דאָך געמאַכט אַ לידל וועגן דעם כליומפּער...

עזריאל: ווידער אַמאָל מיט די לידלעך? — זאָל שוין זײַן גענוג. מע וועט דאָך פון אײַער זינגערײַ צעלויפן וואו דער שוואַר־צער פעפער וואַקסט.

צירל: לאַכט פון זיי, רב עזריאל, קיינער וועט פון אײַך ניט אַנטלויפן...

שפרה: נו, קינדערלעך, די לעצטע מיירע. באַלד פטור פון פרומע-גאָלדען און מיר גייען עסן.

אפרים: נו, מיידלעך, וועלגערט פריילעכער. פרומע-גאָלדע וועט שיקן אויף נים, — וועט עס זײַן אויף בענק און אויף טיש... זינגט איר נאָך אָפּ אַ חד גדיא און פטור...

(זינגען „חד גדיא" פון מיכל געלבאַרטס „געזאַנג בוך")

שפרה: אַ סוף, קינדערלעך, פאַרטיק. איך גיי צעוואַשן די הענט און מיר גייען עסן. מאַכט עס גיכער.

חיה־סאָשע: זעט, קינדערלעך, ליבינקע, אין אײַלעניש מאַכט כאָטש ניט חמצדיק קיין מצה...

צירל: באַלד, חיה-סאָשינקע, אוים מצה, אוים כרת יאָרן...

(עס קומט אַריין ירוחם. די מיידלעך לייגן צונויף די וועלגער־העלצלעך. אפרים צעשפּילט זיך מיטן רעדל אויף אַ ליידיקער בלעך. דניאל קלאַפּט מיטן לאָפּעטע אין אויוון. חיה־סאָשע כאַפּט אַ שטיקל גלאָז און שאַבט די וועלגער־העלצער. דניאל דרייט זיך אַרום די פאַרטיקע מצה)

צירל: ירוחם! פרומע-גאָלדע האָט געשיקט פאַר אונדז אויף נים?

ירוחם: אוודאי, ווי דען, באַלד וועט זי אײַך שיקן, שטעלט נאָר אונטער די קעשענעס... זאָל זי דאָס אַליין פאַרמאָגן...

(אַלע צעלאַכן זיך)

עזריאל: הער, דו, עזות-פּנים אײַנער, וואָס איז דאָס פֿאַר אַ שעלטן זיך? וואָס ביסטו, אַ גוי, להבדיל, צי וואָס? גראָבער יונג, דו אײַנער. אָן אָרט, וואו ייִדן באַקן מצה, זידלט ער זיך ווי אין אַ שענק. פֿע, חלשות, אַ ייִד זאָל עס גאָר קיין חרפּה נישט האָבן! נעם דיר די מצה און גיי דיר געזונטערהייד פֿון דאַנען.

ירוחם (פֿאַרשעמט): אַ-אַ-אַז זי איז אַ שלעכטע, איז זי. פֿאַר קיינעם אָרט איר ניט, נאָר זיך און זיך.

(ער לייגט די מצה אין קויש)

דניאל: נו, עד כאן הקפה אלף. אַ סוף. חברה, עסן און מע דאַרף זיך נעמען צו די שמורה. רב עזריאל, חיה-סאָשע הייסט תיכף אויסברענען דעם אויוון, אָפּרייניקן די טישן מיט גלאָז, די וועלגער-העלצלעך אויך, און אַלץ פֿאַרטיק מאַכן צו שמורה באַקן.

חיה-סאָשע: אַוודאי... אַוודאי... ווײַ איז מיר, עפּעס אַ קלייניקייט, — שמורה!

עזריאל: שפּרה! הייסט אַרײַנטראָגן די שמורה-וואַסער... גיכער טאַקע. דעם צעבערל, אין קלייטל שטייט ער.

(אַלע קלייבן זיך גיין עסן. ירוחם נעמט דעם קויש אויפֿן פּלייצע, גייט און פֿאַרטשעפּעט זיך, פֿאַלט און צעשיט די מצות)

ירוחם: צו אַלדי רוחות!

עזריאל: אַ חוצפּהניק אײַנער!

חיה-סאָשע: ווײַ איז מיר, חמצדיק געמאַכט... כרת יאָרן...

(אַלגעמיינער געלעכטער. ירוחם קלייבט די מצה)

(פֿאָרהאַנג)

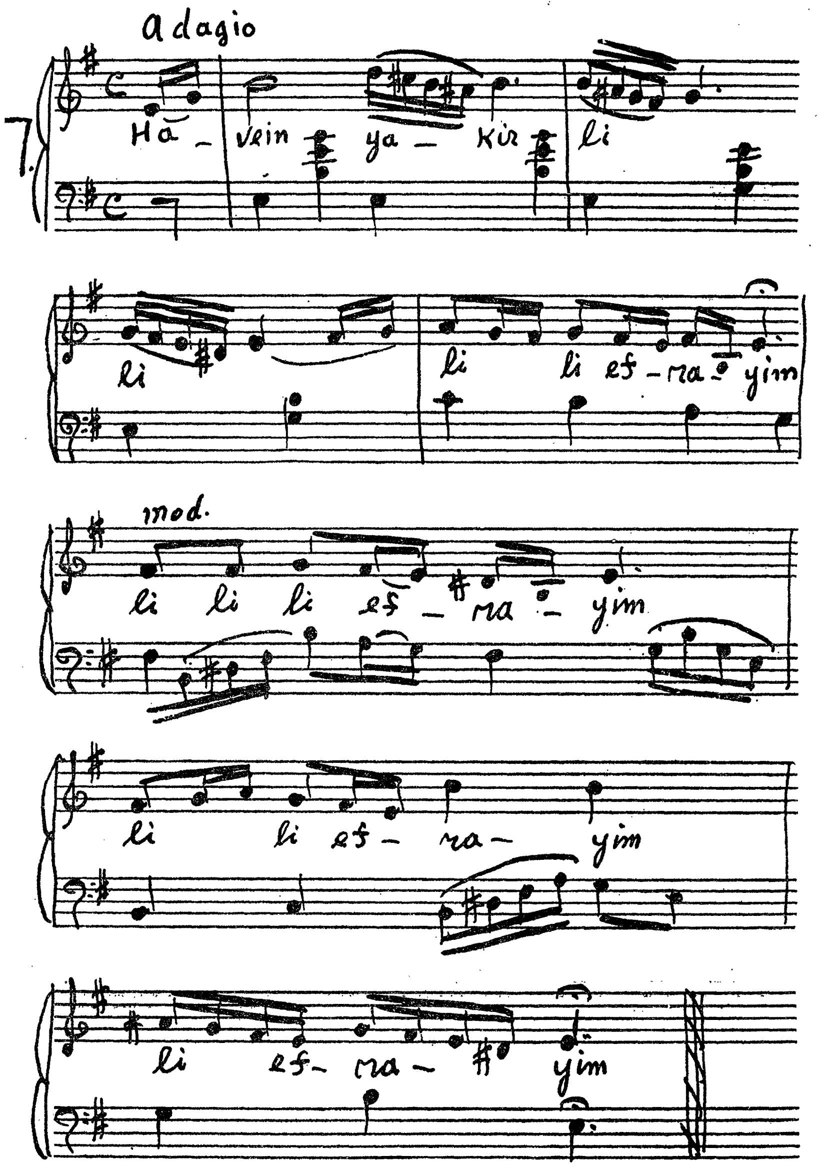
Adagio
7.
Ha_ vein ya_ kir li
li
li li ef-ra-yim
mod.
li li li ef_ ra_ yim
li li ef- ra- yim
li ef- ra- yim

6.

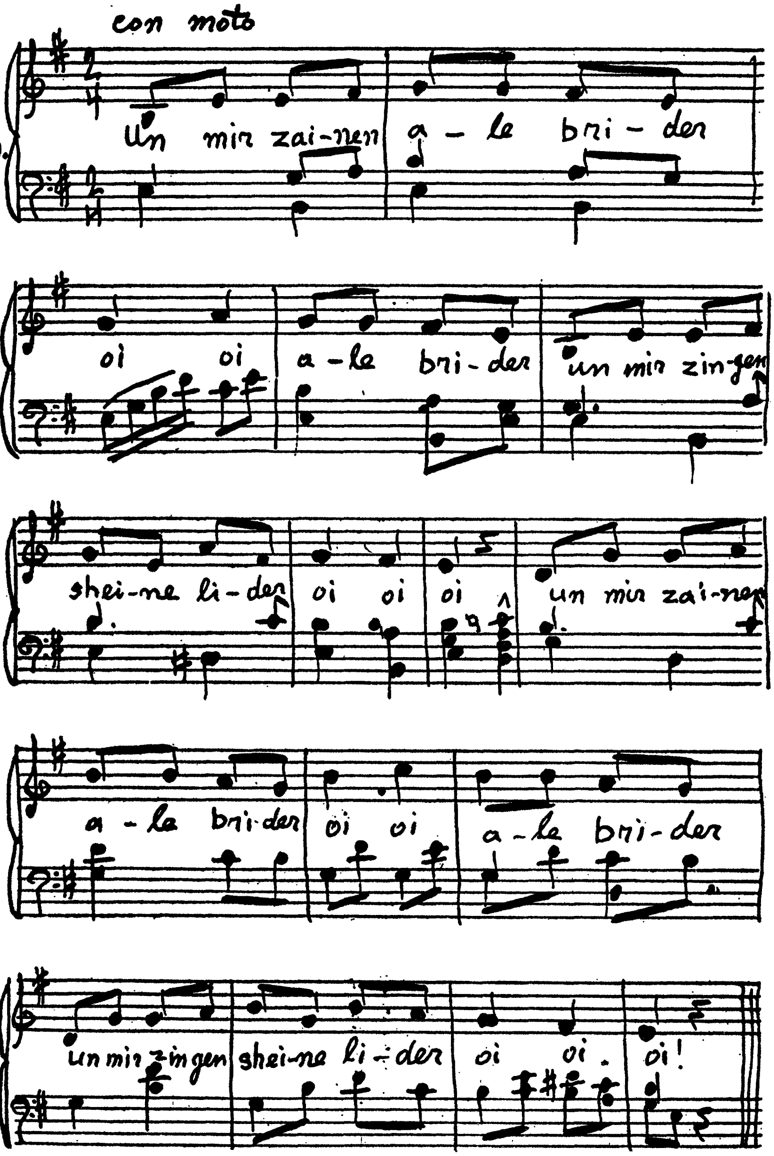
con moto
Un mir zai-nen a - le bri - der
oi oi a - le bri - der un mir zin-gen
shei-ne li - der oi oi oi un mir zai-nen
a - le bri-der oi oi a - le bri - der
un mir zingen shei-ne li - der oi oi . oi!

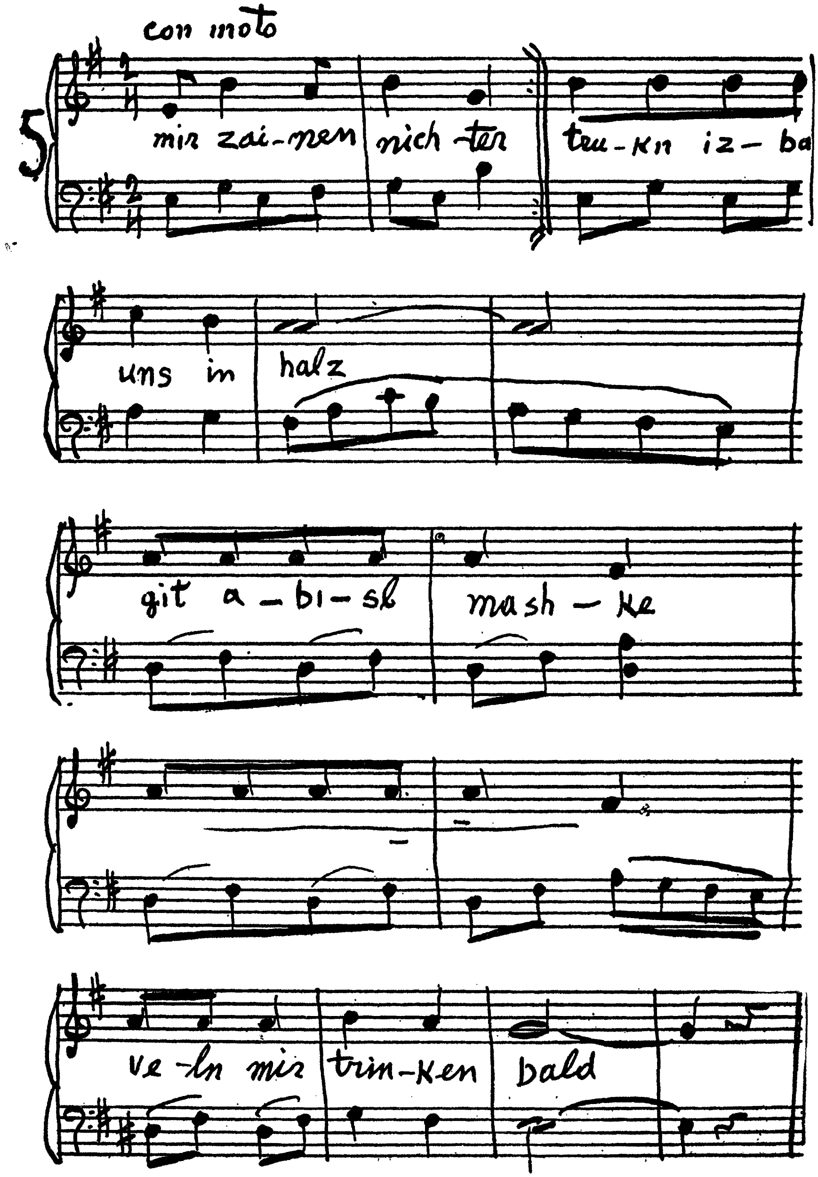
con moto
5
mir zai-nen nich-ter tru-kn iz-ba
uns in halz
git a-bi-sl mash-ke
ve-ln mir trin-ken bald

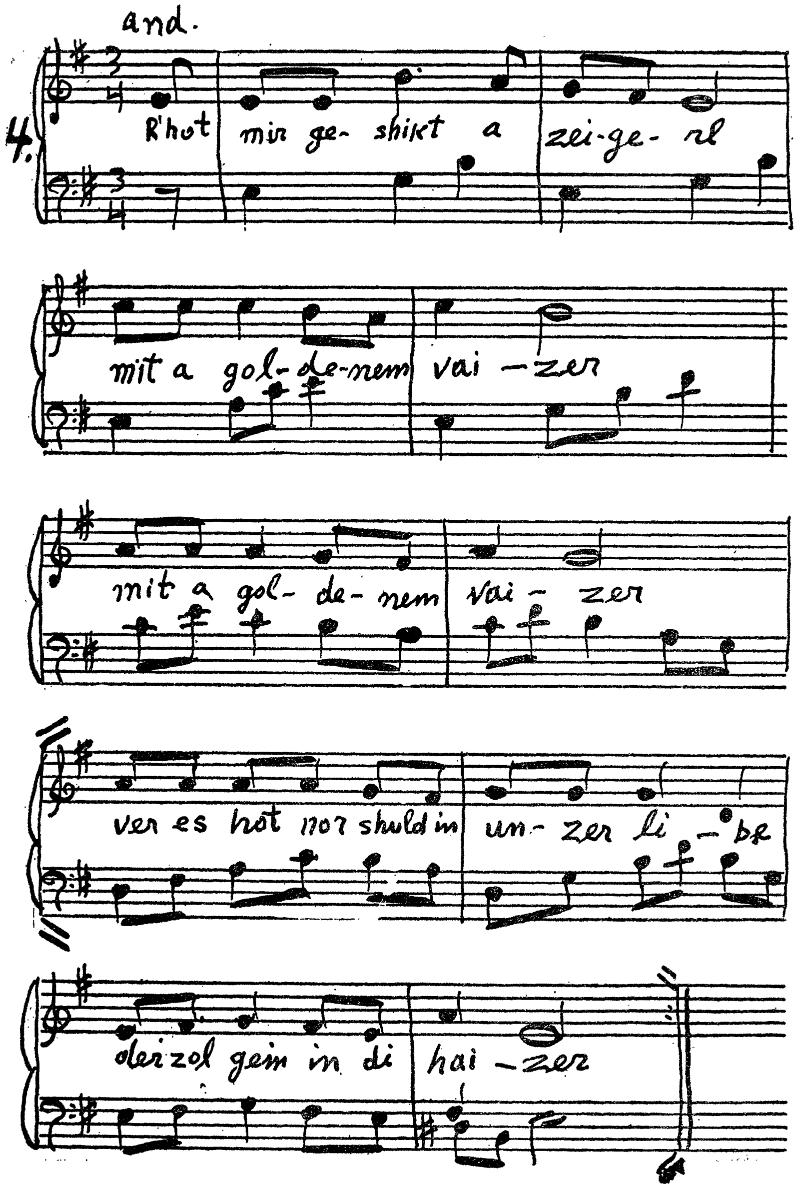
And.
4.
R'hot mir ge- shikt a zei-ge- rl
mit a gol-de-nem vai -zer
mit a gol- de- nem vai - zer
ver es hot nor shuld in un- zer li - be
der zol gein in di hai -zer

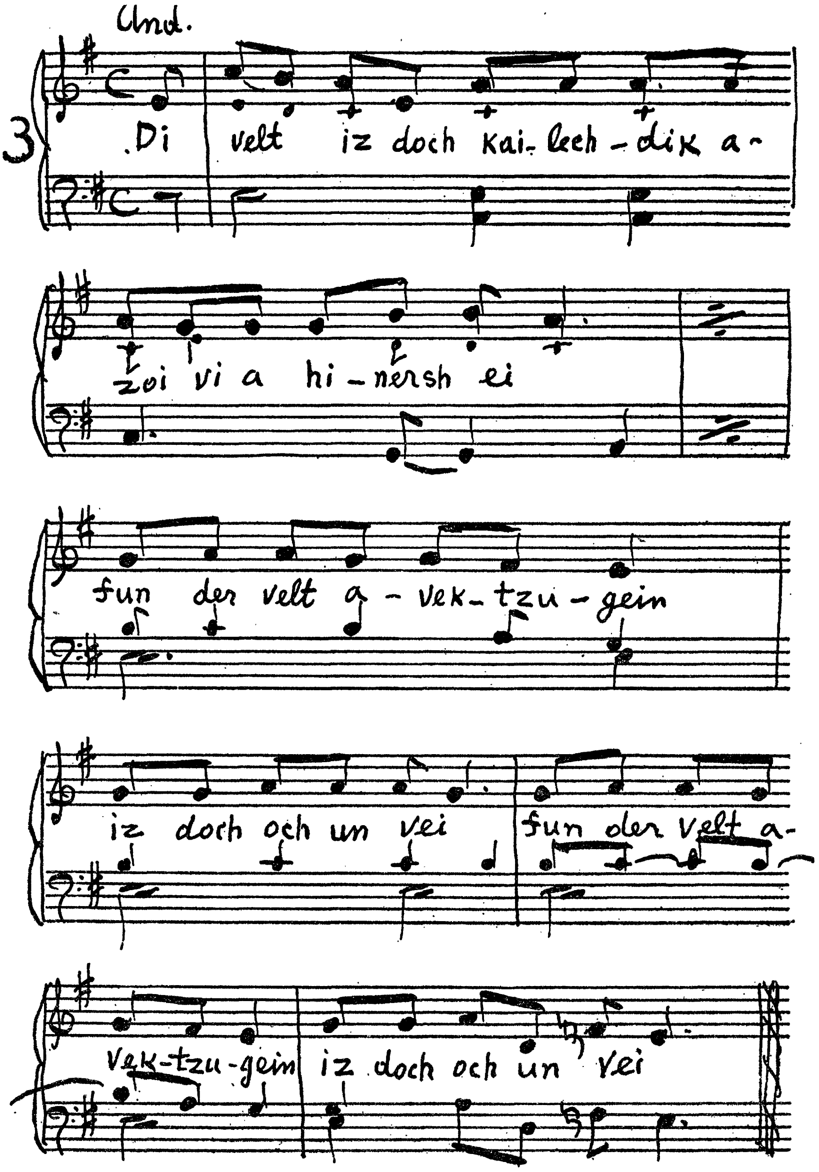
And.
3
Di velt iz doch kai-lech-dik a-
zoi vi a hi-nersh ei
fun der velt a-vek-tzu-gein
iz doch och un vei
fun der velt a-
vek-tzu-gein iz doch och un vei

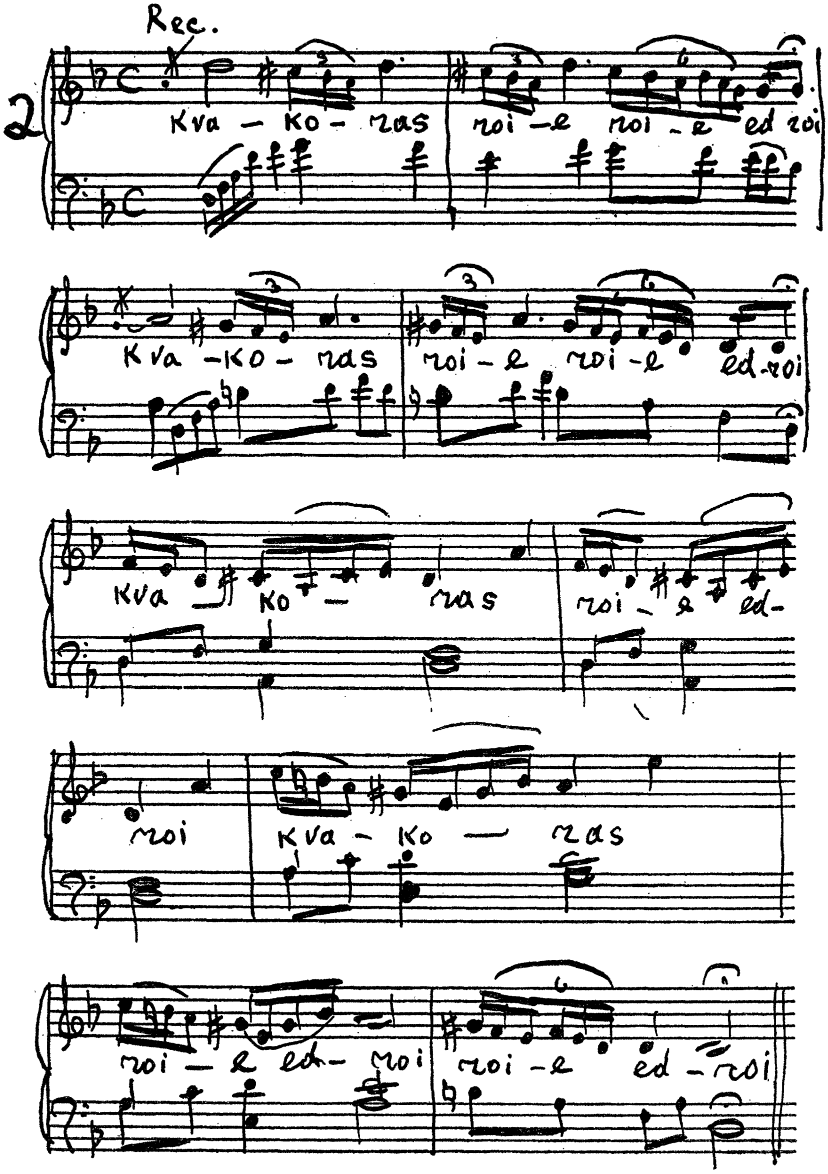
2
Rec.
Kva – ko – ras roi – e roi – e ed roi
Kva – ko – ras roi – e roi – e ed-roi
Kva ko – ras roi – e ed-
roi
Kva – ko – ras
roi – e ed- roi roi – e ed – roi

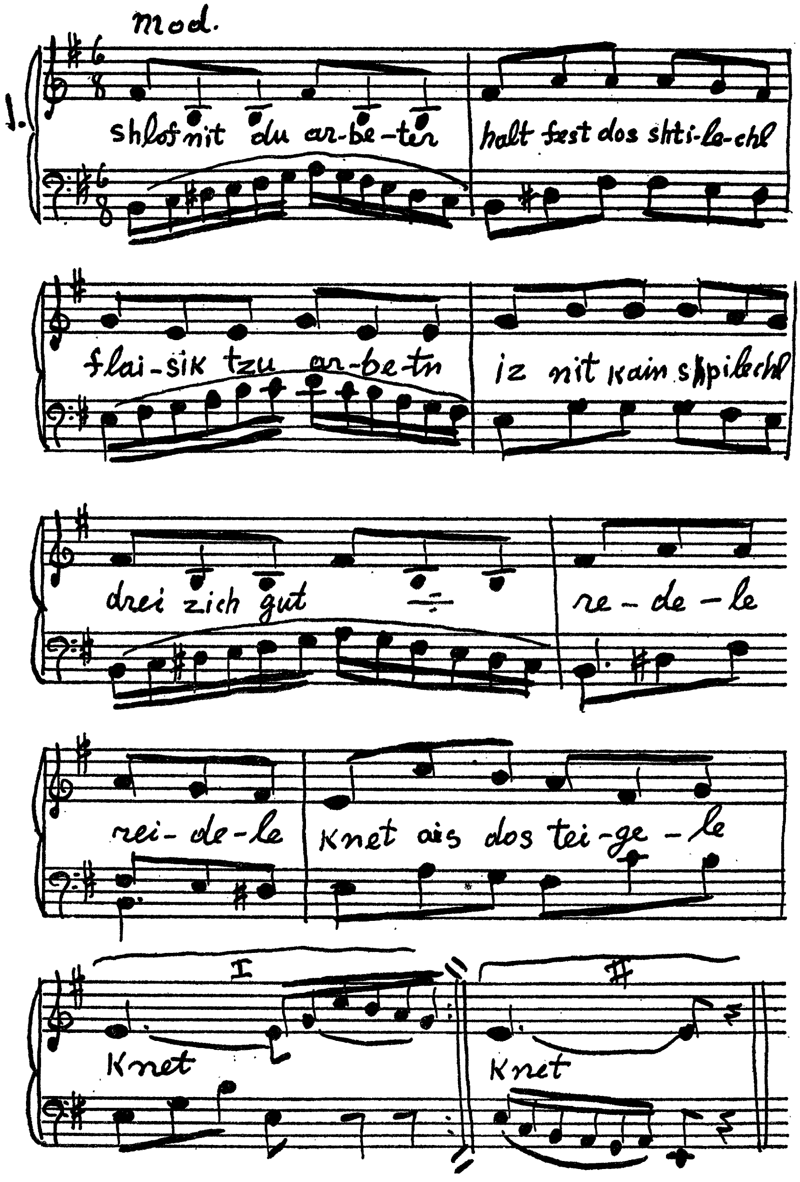
Mod.
1.
shlof nit du ar-be-ter
halt fest dos shti-le-chl
flai-sik tzu ar-be-tn
iz nit kain shpilechl
drei zich gut
re-de-le
rei-de-le
Knet ais dos tei-ge-le
I
II
Knet
Knet